

FRED VARGAS

NEPTUNŮV

TROJZUBEČ

/kriminální román/

argo

**Neptunův
trojzubec**

Fred Vargas

**Neptunův
trojzubec**

argo

Přeložila Kateřina Vinšová

Czech edition © Argo, 2018

Copyright © Éditions Viviane Hamy, 2004

Translation © Kateřina Vinšová, 2007, 2018

ISBN 978-80-257-2486-6 (váz.)

ISBN 978-80-257-2597-9 (e-kniha)

Mé sestře dvojčeti Jo Vargasové

Jean-Baptiste Adamsberg se opíral ve sklepe o zeď a pozoroval obrovský kotel, který předevcírem úplně zamrzl. Došlo k tomu v sobotu 4. října, kdy venkovní teplota poklesla přibližně na jeden stupeň nad nulou a foukal přímo arktický vítr. Komisař, který se v tom absolutně nevyznal, pozoroval ztichlé válce a trubky v naději, že svým vlídným pohledem probudí v zařízení energii nebo přivolá opraváře, který měl přijít a porád nepřichází.

Ne že by byl zimomřivý nebo že by mu ta situace byla nepříjemná. Naopak, představa, že se severák občas bez mezipřistání a bez odboček přizene z polárních krajín až do pařížských ulic v třináctém obvodu, mu dodávala pocit, že by stačil krok a mohl by být na těch dalekých ledových polích, chodit po nich, vysekávat v nich díry a lovit tuleně. Pod černým sakem měl oblečenou ještě vestu, a kdyby záleželo jen na něm, beze spěchu by čekal na opraváře a číhal přitom na tulení tlamu.

Jenomže ten mohutný přístroj ukrytý v podzemí měl svým způsobem zásadní podíl na objasňování případů nepřetržitě se valících na kriminálku, neboť dodával teplo do třiceti čtyř těles ústředního topení a osmadvaceti policajtských těl v budově. Těl v tuto chvíli ztuhlých mrazem, zachumlaných do prošívaných bund, tísnících se v kruhu kolem automatu na kávu, ohřívajících si ruce v rukavicích o bílé kalíšky. Nebo taky těl, co bez okolků vypadla z kanceláří do blízkých bister. A případy tak ustrnuly na mrtvém bodě. Případy prvořadého významu, krvavé zločiny. Na které obrovský kotel ústředního topení zvysoka kašlal. Panovnický a tyranský čekal, až se někomu od fochu uráčí přijít a padnout mu k nohám. Proto Adamsberg na znamení dobré

vůle sešel dolů vzdát mu krátký, leč marný hold, ale hlavně najít tady trochu přítmí a ticha, uniknout nářkům ostatních.

Ty nářky ve chvíli, kdy se teplota v místnostech udržovala na deseti stupních, nevěstily nic dobrého pro stáž o DNA v Québecu, kde to vypadalo na tuhý podzim – včera v Ottawě minus čtyři stupně a už teď občas sníh. Dva týdny zaměřené na genetické otisky, sliny, krev, pot, slzy, moč a různé další výměšky, jež se nyní zachycují do elektronických okruhů, třídí se a mísí – všechny ty tělní sekrety, z nichž se staly pro kriminalistiku opravdové válečné stroje. Týden před odjezdem už Adamsbergovy myšlenky zalétávaly ke kanadským hvozdům, které jsou prý hluboké, proděravělé miliony jezer. Jeho zástupce Danglard mu nevrle připomněl, že budou muset sledovat monitory a ne nějaké hladiny jezer. Kapitán Danglard na něj už rok jen mručí. Adamsberg věděl proč a trpělivě čekal, až ho to přejde.

Danglard nesnil o jezerech, denně se modlil, aby nějaký žhavý případ donutil kriminálku zůstat doma. Už snad měsíc hloubal nad svou blížící se záhubou v letadle, jež vybuchne nad Atlantikem. Nicméně od doby, co měl přijít opravář a nepřicházel, se mu nálada zlepšila. Spoléhal na tu nenadálou poruchu kotle v naději, že nápor zimy zažene nesmyslné vidiny vyvolané ledovými pustinami Kanady.

Adamsberg položil ruku na kotel a usmál se. Byl by Danglard schopný vyřadit topení z provozu a předvídat demoralizující účinky toho počinu? Zdržet příchod opraváře? Ano, Danglard toho byl schopný. Tok jeho inteligence proklouzne i do nejtěsnějších mechanismů lidské mysli. Ovšem pod podmínkou, že spočívají na rozumu a logice, a právě na hřebeni tvořícím rozhraní mezi rozumem a instinktem se Adamsberg a jeho zástupce už léta diametrálně rozcházel.

Komisař vystoupal po točitých schodech a prošel halou v přízemí, kde se obrysy lidských postav, ztěžklých pod nánosy šál a svetřů, pohybovaly zpomaleně. Nikdo už přesně nevěděl, proč se té místnosti začalo říkat sněmovní síň, nejspíš proto, pomyslel si Adamsberg, že se tu konala různá zasedání, sněmovalo se tu veřejně i tajně. Podobně sousední místnosti, skromnější, kde se konaly schůzky menší, se říkalo kapitulní síň. Jak a kdo na to přišel, Adamsberg nevěděl. Pravděpodobně Danglard, jehož vzdělanost mu občas připadala bezmezná až otravná. Kapitán míval náhlé výrony vědění, které se dostavovaly často a zcela neovladatelně, tak trochu jako když se kůň otřepe a hlasitě si odfrkne. Stačil nepatrný podnět – nějaké málo užívané slovo, ne zcela přesně vymezený pojem –, a už tu bylo erudované pojednání, ne vždycky zcela namístě a které šlo posunkem ruky zarazit.

Adamsberg tudy procházel a vrtěním hlavou dával na vědomí tvářím, které se k němu obracely, že kotel nadále nejeví známky života. Došel do kanceláře k Danglardovi, který dopisoval naléhavá hlášení a tvářil se ponuře pro katastrofální případ, že bude nucen odletět na Labradorský poloostrov, kam ovšem stejně nedorazí vzhledem k očekávané explozi nad Atlantikem, k níž dojde, protože se vznítí levý motor znečištěný hejnem špačků, které nasála turbína. Taková vyhlídka mu podle jeho názoru dávala plné právo otevřít si láhev bílého ještě před šestou večer. Adamsberg se posadil na roh stolu.

„Jak jsme daleko s případem Hernoncourt, Danglarde?“

„Uzavřeno. Starý baron udělal doznání. Úplně a průzračně jasné.“

„Až moc,“ podotkl Adamsberg, odstrčil zprávu a vzal noviny vzorně složené na stole. „Rodinná večeře, která skončí masakrem, nerozhodný stařec, který se zaplétá do vlastních slov. A najednou začne mluvit průzračně jasně, bez přechodu a bez šerosvitu. Ne, Danglarde, tohle nepodepíšeme.“

Za hlasitého šustotu otočil Adamsberg stránku novin.

„To tedy znamená?“ zeptal se Danglard.

„Že začneme zase od začátku. Baron nás vodí za nos. Někoho kryje, pravděpodobně svou dceru.“

„A dcera by to na otce shodila?“

Adamsberg otočil další stránku novin. Danglard neviděl rád, když mu komisař četl jeho noviny. Vrátil mu je vždycky pomuchlané a zpřeházené a už nešly jaksepatří poskládat.

„To už jsme zažili,“ odpověděl Adamsberg. „Aristokratické tradice a hlavně mírný trest pro ubohého nemohoucího starce. Znovu vám říkám, chybí tu šerosvit, a to je nemyslitelné. Otočili o sto osmdesát stupňů, ale život není nikdy takhle jednoznačný. Nutně je v tom někde podfuk.“

Unavený Danglard pocítil neodbytnou chuť hlášení vzít a zahodit. A taky vytrhnout Adamsbergovi z ruky noviny, u nichž tak nedbale přehazuje listy. Ať tak či tak, bude muset to ztracené baronovo doznání jít ověřit jen proto, že má komisař jakési mlhavé tušení. Ta jeho tušení vnímal Danglard asi jako primitivní čeleď měkkýšů bez končetin, ani malých, ani velkých, s průsvitným tělem a vznášejících se pod vodní hladinou, kteří dokážou rozčilit, ba přímo znechutit kapitánova exaktního a důsledného ducha. Bude to muset jít ověřit, protože podobná měkkýšovitá tušení se až příliš často ukázala jako přesná díky neznámo jaké schopnosti předvídat, jež se příčí veškeré seberafinovanější logice. Schopnosti, která vedla Adamsberga od jednoho úspěchu k druhému a přivedla ho až sem, na tenhle stůl, do tohoto postavení – výstředního, věčně zasněného šéfa kriminálky třináctého pařížského obvodu. Schopnosti, kterou Adam-berg sám popíral a o níž tvrdil, že to jsou prostě jen lidi, život.

„To jste nemohl říct dřív?“ zeptal se Danglard. „Než jsem to hlášení napsal?“

„Napadlo mě to až dneska v noci,“ řekl Adamsberg a prudce noviny zavřel. „Když jsem přemýšlel o Rembrandtovi.“

Chvatně deník složil, protože ho najednou surově přepadl jakýsi podivný neklid, jako když vám kočka skočí s vystrčenými drápy na záda. Pocítil otřes, tíseň, pot za krkem navzdory ledové kanceláři. To přejde, určitě, už to přechází.

„V tom případě,“ pokračoval Danglard a sebral hlášení, „tady budeme muset zůstat a dořešit to. Je snad nějaký jiný způsob?“

„Mordent se o ten případ postará, až budeme pryč, a udělá to výtečně. Co Québec, jak jsme s ním daleko?“

„Prefekt očekává naši odpověď zítra ve čtrnáct hodin,“ odpověděl Danglard se znepokojeně sraštlým čelem.

„Skvěle. Svoljte schůzi osmi členů stáže na deset třicet do kapitulní síně. Danglarde,“ pokračoval po krátké odmlce, „nikdo vás nenutí jet s námi.“

„Myslíte? Prefekt osobně sestavil seznam účastníků. Já jsem na prvním místě.“

V té chvíli nevypadal Danglard zrovna jako jeden z nejvýznamnějších členů kriminálky. Strach a chlad ho připravily o obvyklou důstojnost. Nepříliš pohledný a – podle vlastních slov – přírodou málo obdařený Danglard sázel na dokonalou eleganci, aby vykompenzoval své nevýrazné rysy a pokleslá ramena a dodal trochu britského šarmu svému dlouhému rozměklému tělu. Ale dneska, s napjatým výrazem ve tváři, s tělem napěchovaným v prošíváné bundě a s námořnickou čepicí na hlavě, byla veškerá snaha zachovat styl odsouzena k nezdaru. Už proto, že čepice, patřící zřejmě jednomu z jeho pěti dětí, mívala bambuli, kterou Danglard pečlivě ušmíkl, co nejniž to šlo, ale její červený kořínek byl pořád směšně viditelný.

„Mohl byste se vymluvit na chřipku, když netopí kotel,“ nadhodil Adamsberg.

Danglard si dýchl do rukavic.

„Ani ne za dva měsíce bych měl být povýšený na majora,“ zamručel, „a nemůžu si dovolit to povýšení propásnout. Mám na krku pět dětí.“

„Ukažte mi tu mapu Québecu. Ukažte mi, kam jedeme.“

„Už jsem vám to říkal,“ rozkládal Danglard mapu. „Sem,“ řekl a prstem ukázal kousek od Ottawy. „Do pěkné díry zvané Hull-Gatineau, kde si kanadská jízdní zřídila jedno z pracovišť Národní banky genetických dat.“

„Kanadská jízdní?“

„Už jsem vám to říkal,“ opakoval Danglard. „Královská kanadská jízdní policie. V holínkách a červených uniformách jako za starých dobrých časů, kdy ještě na březích Svatého Vavřince zákon představovali Irokézové.“

„V červených uniformách? Pořád je nosí?“

„Jen pro turisty. Když se nemůžete dočkat, abyste tam už byl, měli byste možná vědět, kam vlastně jedete.“

Adamsberg se zeširoka usmál a Danglard svěsil hlavu. Neměl rád, když se Adamsberg zeširoka usmíval, pokud se on rozhodl být nevrlý. Jak se totiž povídalo v drbárně, neboli v koutě, kde stály automaty na jídlo a nápoje, pod Adamsbergovým úsměvem se každý odpor dá na ústup a polární ledovce tají. A Danglard na něj reagoval taky tak, jako nějaká dívenka, což by člověka, který má za sebou padesátku, dovedlo pěkně naštvat.

„Vím aspoň to, že sídlo kanadské jízdní leží na břehu vele-toku jménem Ottawa,“ poznamenal Adamsberg. „A že tam létají hejna divokých husí.“

Danglard upil doušek bílého a trochu stroze se pousmál.

„Hejna bernešek,“ upřesnil. „A Ottawa není žádný veletok, jen přítok. Je sice dvanáctkrát delší než Seina, ale je to jen přítok. Vlévá se do řeky Svatého Vavřince.“

„No dobře, tak přítok, když myslíte. Vy toho, Danglarde, znáte moc na to, abyste mohl couvnout. Už jste v soukolí a pojedete.“

Uklidněte mě a řekněte mi, že jste pod rouškou noci nevyřadil kotel z provozu ani cestou nezavraždil opraváře, který má přijít a pořád nejde.“

Danglard zvedl uraženě tvář.

„Proč bych to dělal?“

„Abyste ochromil veškerý elán, abyste zmrazil všechny choutky na dobrodružství.“

„Sabotáž? To nemyslíte vážně.“

„Malá neškodná sabotáž. Radši závada na kotli než na boeingu. To je přece pravý důvod vašeho negativního postoje. Není to tak, kapitáne?“

Danglard prudce bouchl pěstí do stolu, až kapky vína potřísnily hlášení. Adamsberg sebou trhl. Danglard sice mrmlá, mručí nebo tiše truceje, což jsou všechno umírněné způsoby, jak v případě potřeby vyjádřit nesouhlas, ale je to především jemný zdvořilý člověk, nesmírně hodný a také zdrženlivý. Až na jednu záležitost, a Adamsberg ztuhl.

„Můj ‚pravý důvod‘?“ řekl suše Danglard s pěstí pořád ještě sevřenou na stole. „Co je vám po mých důvodech? Já přece kriminálku nevedu, já nás neženu někam, kde si budeme hrát na blbce někde ve sněhu. Doprdele.“

Adamsberg zavrtěl hlavou. Za celé ty roky mu Danglard ještě nikdy „doprdele“ takhle přímo do očí neřekl. No dobře. Nedošlo se ho to vzhledem k jeho mimořádnému potenciálu nevšímovosti a vlídnosti, který někteří nazývali lhostejností a nezájmem a který ničil nervy těm, co se snažili ten oblak obejít.

„Nezapomeňte, Danglarde, že jde o výjimečnou možnost spolupráce a o jeden z nejdokonalejších systémů, jaké existují. Kanaďani jsou v téhle oblasti o délku hlavy před námi. Odmítnout to, budeme za pitomce.“

„Houby! Nepovídejte mi, že k tomu, honit nás po ledu, vás nutí vaše profesionální čest.“

„Přesně tak.“

Danglard vyzunkl sklenici jedním douškem a s vytrčenou bradou se upřeně zahleděl Adamsbergovi do tváře.

„Co ještě, Danglarde?“ zeptal se mírně Adamsberg.

„Váš důvod,“ zamručel Danglard. „Váš pravý důvod. Co kdybyste mi ho řekl, místo abyste mě obviňoval ze sabotáže? Co kdybyste popovídal o svojí sabotáži?“

A je to tady, pomyslel si Adamsberg. Už jsme u toho.

Danglard prudce vstal, vytáhl zásuvku, vyndal z ní láhev bílého a pořádně si nalil. Pak začal obcházet místností dokola. Adamsberg zkřížil ruce na prsou, čekal bouřku. V tomhle stadiu vzteku a ovínění bylo zbytečné nějak argumentovat. Vztek s ročním zpožděním konečně vybuchl.

„Jen do toho, Danglarde, když vám to leží na srdci.“

„Camille. Camille je v Montrealu, a vy to víte. A jen proto a pro nic jiného nás chcete nacpat do toho pekelného podělaného boeingu.“

„A jsme u toho.“

„Přesně tak.“

„Ale to se vás netýká, kapitáne.“

„Že ne?“ zařval Danglard. „Před rokem Camille odletěla, zmizela z vašeho života, protože jste zase jednou nechal jít loď pěkně ke dnu, jako to umíte jen vy. A kdo ji chtěl znovu vidět? Kdo? Vy? Nebo já?“

„Já.“

„A kdo ji vystopoval? Našel, lokalizoval? Kdo vám dal její adresu v Lisabonu? Vy? Nebo já?“

Adamsberg vstal a šel zavřít dveře kanceláře. Danglard odjakživa ke Camille vzhlížel, pomáhal jí a opečovával ji jako umělecké dílo. O tom nebylo sporu. Ale takové horlivé ochranářství moc nepasovalo k rušnému Adamsbergovu životu.

„Vy,“ odpověděl klidně.

„Přesně tak. Takže se mě to týká.“

„Ne tak nahlas, Danglarde. Poslouchám vás, nemá cenu křičet.“

Tentokrát mělo zvláštní zabarvení Adamsbergova hlasu zřejmě účinek. Komisařův náležitě modulovaný hlas dokázal na způsob účinného léku protivníka obestříť a vyvolat v něm pocit uvolnění a klidu, potěšení či celkového upokojení. Poručík Voisenet, který měl vystudovanou chemii, v drbárně často o téhle záhadě mluvil, ale nikdo nedovedl tu tisící látku v Adamsbergově hlase identifikovat. Tymián? Mateří kašička? Vosk? Směs? Danglard snížil hlas o stupeň.

„A kdo,“ pokračoval tišeji, „se za ní hnál do Lisabonu a za celé tři dny všechno zase zpackal?“

„Já.“

„Vy. Marnost nad marnost.“

„Což se vás ovšem netýká.“

Adamsberg vstal, rozevřel prsty a upustil kelímek přímo do prostřed koše, přesný zásah. Jako se střílí, jako se míří. Z místnosti odcházel rovnoměrným krokem, bez ohlédnutí.

Danglard stiskl rty. Věděl, že překročil mez, že zašel příliš daleko do zakázaného území. Nesl však břímě mnohaměsíčního nesouhlasu a byl podrážděný tou québeckou záležitostí, a tak se nedokázal udržet. Hrubými vlněnými rukavicemi si třel tváře, nejistě poměřoval ty týdny tíživého ticha, lží, možná zrady. Třeba je to tak dobře, třeba špatně. Mezi prsty zahlédl mapu Québecu rozloženou po stole. Nemá cenu se užírat. Za týden bude stejně po něm a po Adamsbergovi taky. Špačci v turbíně, levý motor v plamenech, exploze nad Atlantikem. Vzal láhev a napil se přímo z hrdla. Pak zvedl telefon a vytukal číslo opraváře.

U automatu na kávu Adamsberg potkal Violettu Retancourtovou. Zůstal stát opodál, než nejstatnější z jeho poručíků vytáhne kelímek zpod vemene stroje – v komisařově mysli totiž ten přístroj na nápoje představoval dojnici schoulenou někde v koutku na kriminálce coby tichá mamina bdící nad nimi všemi, a proto ho měl rád. Ale jen co ho Retancourtová uviděla, hned se vytrátila. Teda fakt, pomyslel si Adamsberg, když přikládal kelímek pod vemeno přístroje, dnešek mu nějak nepřeje.

Dnešek nednešek, poručice Retancourtová byla stejně ojedinělý případ. Adamsberg neměl nic proti té úctyhodné ženě – věk třicet pět let, výška metr osmdesát devět a váha sto deset kilo –, která byla nejen silná, ale taky chytrá, a jak jim sama vysvětlila, schopná transformovat energii, v co chtěla. A skutečně škála prostředků, kterou Retancourtová během jednoho roku s dost ohromující údernou silou předvedla, učinila z poručice jeden z pilířů kriminálky, mnohoúčelový válečný stroj použitelný v jakémkoli terénu s nasazením v oblasti inteligence, taktiky, úředních záležitostí, boje, přesné střelby. Jenže Violette Retancourtová ho neměla ráda. Ne že by byla vyloženě nepřátelská, ale prostě se mu vyhýbala.

Adamsberg sebral svůj kelímek s kávou, popleskal přístroj na znamení synovských díky a šel do své kanceláře, Danglardovým výlevem se nijak zvlášť nezaobíral. Neměl v úmyslu trávit hodiny konejšením kapitánových běsů, ať už jde o boeing, nebo o Camillu. Jenom by byl radši, kdyby mu neřekl, že je Camille v Montrealu, protože to nevěděl a mírně mu to québecký výlet narušilo. Byl by radši, aby mu neoživoval ty obrazy, které zasunul na okraj svého zorného pole do hebounkého bahýnka